

Rouviere Olivier, Metastasio

(Grigore Constantinescu – 12 iunie 2013)

Merită citită cartea dedicată lui Metastasio, despre care, la începutul secolului al XIX-lea Stendhal a scris cu admirație un portret de artist. Lectura recent lansată de către editura pariziană Hermann îi consacră un studiu amplu, realizat de către muzicologul Olivier Rouviere, specialist în cercetarea operei baroce.

De la prima copertă încep surprizele, căci deasupra acestui nume de referință în istoria artei lirice, este scris numelele autentic al poetului libretist, Pietro Trapassi, care a utilizat pseudonimul de Metastasio. Este probabil cel mai celebru autor de texte din secolul al XVIII-lea, aproape necunoscut astăzi în afara perimetrului teatrului muzical și a repertoriului dinaintea Romantismului. Mi se pare dificilă enumerarea tuturor compozitorilor care au apelat la scrierile poetului, considerat adevăratul creator al melodramei lirice, arhitectul evoluției teatrale al operei seria. De la Hasse și Handel, lista marilor muzicieni care au scris muzică pe textele sale este imensă, fie Vivaldi, Pergolesi, Gluck, dar și Mozart, Beethoven, Rossini, Schubert sau Gounod. Prieten cu celebrul Farinelli, cu nu mai puțin faimoasa La Romanina, Metastasio a ridicat dramaturgia operei seria spre apogeul genului.

Rouviere prezintă documentat componentele biografice, dar și statutul de autor de librete, structura dramei la Metastasio, componentele scenice, ale acțiunii și dialogului. Ce este interesant ca studiu privește și definirea personajelor – eroii, prima donna, secondo uomo, seconda donna, regele, trădătorul – dar și explicația variantelor solistice ale ariei, tipologii diverse, locul în contextul spectacolului. În particularizarea a ceea ce noi nici nu cunoaștem, stilul poetic și retorica autorului, tematica și ideologia alcătuiesc o minunată aventură muzicologică ce se încheie cu drumul prin relația lui Metastasio cu muzicienii. Vorbeam la începutul acestui comentariu despre surpriza întâlnirii cu lucrarea lui Olivier Rouviere. Anexa reunește întreaga creație a lui Metastasio, ceea ce limitează la 26 numărul libretelor scrise de el dar – atenție! – amplifică la mai mult de o mie creațiile de muzică lirică în care au fost utilizate libretele sale. Câteva titluri cu mai multe variante muzicale: Antigono (44), La Clemenza di Tito (40), Demofonte (52), Olimpiade (51), Adriano in Siria (62), Demetrio (38) Artaserse (83), Alessandro nel'Indie (68), Didone abbandonata (62).

Printre numeroșii săi admiratori putem aminti pe Rousseau, Voltaire, Romain Rolland și, firește autorul acestei monografii. Rod al multor ani de cercetări pe urma aceste personalități istorice, Olivier Rouviere oferă pentru prima dată sinteza regulilor de „fabricație” a libretului de operă ca gen teatral-muzical.

Revenind la Stendhal să cităm următorul Laudățio, meritat pe deplin de Metastasio: „...l-a egalat pe Shakespeare și Vergiliu, l-a depășit pe Racine și toți ceilalți mari poeți...”